

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI MEVZUATI VE UYUM KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLECEK HUSUSLAR

20.11.2017

Av. Tuba (Özyıldırım) Zara, Av. Duygu Beyazo

Kişisel verilerin ancak ilgili kişinin açık rızasıyla, bir hukuki sebebe dayanarak ve belirli bir amaç kapsamında toplanması ve işlenmesi, yalnızca toplandığı amaç için kullanılması ve üçüncü kişilere ve yurtdışına aktarılmasına ilişkin esaslar ile rızanın aranmayacağı istisnai haller, verileri toplayan veri sorumlusunun yükümlülükleri, verisi toplanan kişilerin hakları, düzenleyici kurum, görev ve yetkileri, Veri Sorumluları Sicili ("Sicil") ve Kanun'a aykırı eylemlerin yaptırımlarını düzenleyen Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("Kanun") 07.04.2016 tarih, 29677 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Kanun, Kanun kapsamında yayınlanması öngörülen yönetmelikler¹ ile Kanun'a uyum sürecinde gerçekleştirilmesi gereken hususlar özetle aşağıdaki başlıklar altında ele alınmıştır;

- I. Kişisel Veriler Tanımı
- II. Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Aktarılması
- III. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri
- IV. Türkiye'de Yerleşik Olmayan Veri Sorumlusu
- V. Verisi Toplanan Kişinin Hakları
- VI. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kurulu ve Veri Sorumluları Sicili
- VII. Suçlar ve Kabahatler
- VIII. İkincil Mevzuat
- IX. Kanun'a Uyumlu Olmak İçin Neler Yapılmalı?

I. Kişisel Veriler Tanımı:

Kanun kapsamında **kişisel veriler** "kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi" olarak, **özel nitelikli kişisel veriler** ise, "kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri" olarak tanımlanmıştır.

¹ "Kişisel Verilerin Silinmesi Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik", "Kişisel Verileri Koruma Kurulu Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik" ve "Veri Sorumluları Sicili Yönetmeliği Taslağı"

II. Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Aktarılması:

- Kişisel veriler ve özel nitelikli kişisel veriler ilgili kişinin **açık rızası** ile ve aşağıdaki **ilkelere uyulması kaydıyla işlenebilir**;
 - ✓ Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma.
 - ✓ Doğru ve gerektiğinde güncel olma.
 - ✓ Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme.
 - ✓ İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma.
 - ✓ İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.
- Kişisel verilerin aktarılabilmesi için ilgili kişinin açık rızası gereklidir.
- **Kişisel veriler aşağıdaki hallerde açık rıza aranmaksızın işlenebilir ve/veya aktarılabilir**;
 - ✓ Kanunlarda açıkça öngörülmesi.
 - ✓ Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.
 - ✓ Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.
 - ✓ Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.
 - ✓ İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.
 - ✓ Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmesinin zorunlu olması.
 - ✓ İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.
- **Özel nitelikli kişisel veriler**, (sağlık ve cinsel hayat dışındaki) kanunlarda açıkça öngörülmesi halinde **açık rıza aranmadan işlenebilir ve/veya yeterli önlemler alınmak kaydıyla aktarılabilir**. **Sağlık ve cinsel hayat ile ilgili olanlar**, ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından **açık rıza olmaksızın işlenebilir ve/veya yeterli önlemler alınmak kaydıyla aktarılabilir**.
- **Kişisel verilerin yurtdışına aktarılması** için de açık rıza gereklidir. Kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasında, açık rızanın aranmadığı istisnai haller aynen geçerlidir. Ek olarak kişisel verilerin aktarılacağı yabancı ülkede yeterli korumanın bulunması, bulunmuyor ise bu ülkedeki veri sorumlusunun yeterli korumayı sağlayacağını taahhüt

ederek Kurum'dan izin almış olması gerekmektedir. Yeterli koruma bulunan ülkeler Kurum tarafından ilan olunur.

III. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri:

- **Aydınlatma:**

Veri Sorumlusu veya Veri Sorumlusu yurtdışındaysa temsilcisi ilgili kişilere aşağıdakileri açıklar;

- ✓ Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,
- ✓ Hangi amaçla işleneceği,
- ✓ Verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği,
- ✓ Veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,
- ✓ İlgili kişinin diğer hakları (bkz. Md 11)

- **İlgili kişinin açık rızasını alma**

- **Silinme, yok etme, anonim hale getirme:**

İşlenme sebeplerinin ortadan kalması halinde veriler re'sen veya ilgilinin talebi üzerine silinir, yok edilir, anonim hale getirilir.

- **Veri güvenliğini sağlama:**

Veri sorumlusu kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini/erişilmesini önlemek ve muhafazasını sağlamak için gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.

- **Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt ve bildirim yükümlülüğü:** Aşağıda VI. Bölümün altında "Kayıt zorunluluğu" başlığı altında açıklanmıştır.

- **Verisi toplanan kişinin aşağıda V. Bölüm kapsamındaki başvurularını en geç otuz gün içinde sonuçlandırma**

IV. Türkiye'de Yerleşik Olmayan Veri Sorumlusu:

Taslak Yönetmelik² uyarınca, Türkiye'de yerleşik olmayan veri sorumlusu, atayacağı bir veri sorumlusu temsilcisi aracılığıyla Sicil'e kayıt olmalıdır. Temsilci gerçek veya tüzel kişi olabilir. Kayıt başvurusu sırasında yetkili organ veya kişilerce alınmış atama kararının tasdikli örneğinin Kuruma sunulması gerekmektedir.

Taslak Yönetmelik³e göre, Veri sorumlusu temsilcisinin temsil yetkisi, asgari olarak aşağıdaki hususları kapsamaktadır;

² Taslak'ta yer alan hususların Yönetmelik'in nihai metninde değişikliğe uğrayabileceğini hatırlatmak isteriz.

³ Taslak'ta yer alan hususların Yönetmelik'in nihai metninde değişikliğe uğrayabileceğini hatırlatmak isteriz.

- “a) Kurul veya Kurum tarafından yapılan tebligat veya yazışmaları veri sorumlusu adına tebellüğ veya kabul etme,*
b) Kurul veya Kurum tarafından veri sorumlusuna yöneltilen taleplere veri sorumlusu adına cevap verme,
c) Kurul tarafından başkaca bir esas belirlenmediği koşulda; Kanunun 10 uncu maddesi kapsamındaki ilgili kişilerin Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca veri sorumlusuna yönelteceği başvuruları veri sorumlusu adına alma ve veri sorumlusuna iletme,
ç) Veri sorumlusu adına Sicile ilişkin iş ve işlemleri yapma,
d) Kurul tarafından başkaca bir esas belirlenmediği koşulda ilgili kişilere Kanunun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca veri sorumlusunun cevabını iletme.”

V. Verisi Toplanan Kişinin Hakları:

- **Aşağıdaki konularda veri sorumlusuna başvuru hakkı;**
 - ✓ Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme,
 - ✓ İşlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,
 - ✓ İşlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,
 - ✓ Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,
 - ✓ Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,
 - ✓ İşlenmeyi gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde, kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,
 - ✓ Düzeltme, silinme/yok etme işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,
 - ✓ İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,
 - ✓ Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme
- **Başvuru ve Şikâyet:**
 - ✓ Taleplere ilişkin yazılı olarak veya Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun belirleyeceği diğer yöntemlerle veri sorumlusuna başvurulur. Talepler en geç otuz gün içinde sonuçlandırılır.
 - ✓ İlgilinin 30 gün içerisinde kararla ilgili Kurul’a şikâyet hakkı

VI. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kurulu ve Veri Sorumluları Sicili:

• **Kişisel Verileri Koruma Kurumu:**

Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.

• **Kişisel Verileri Koruma Kurulu:**

- ✓ Kurul, Kanunla ve ilgili mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır.
- ✓ Görevlerinin arasında şikâyetleri karara bağlamak ve Veri Sorumluları Sicilini tutmak vardır.

• **Veri Sorumluları Sicili:**

- ✓ **Kayıt zorunluluğu:** Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler, **veri işlemeye başlamadan önce sicile kaydolmalıdır. Ancak henüz ikincil mevzuat ve sicil kayıt altyapı çalışmalarının devam etmesi sebebiyle sicile kayıt işlemlerine başlanmamıştır.**
- ✓ **İstisnası:** Taslak yönetmelikte⁴ aşağıdaki faaliyetler kapsamında Sicile kayıt edilme ve bildirim yükümlülüğü olmadığı düzenlenmiştir;
 - Kişisel verinin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması.
 - Kişisel verinin kişinin kendisince alenileştirilmiş olması.
 - Görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması.
 - Kişisel veri işleminin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması.

Bunlara ek olarak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işleminin kanundan kaynaklanması, işleme amacı, faaliyet alanı, üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle **Kurul tarafından sicile kayıt zorunluluğuna istisna getirilmesi mümkündür. Henüz Kurul tarafından herhangi bir kayıt yükümlülüğü istisnası belirlenmemiştir.**

VII. Suçlar ve Kabahatler:

Kanun kapsamında suç ve kabahat olarak belirlenen eylemler ve yaptırımları aşağıdaki gibidir;

⁴ Taslak'ta yer alan hususların Yönetmelik'in nihai metninde değişikliğe uğrayabileceğini hatırlatmak isteriz.

- Hukuka aykırı olarak kişisel verilerin kaydedilmesi (TCK 135): Bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası (Özel nitelikli kişisel veriler için ceza yarısı oranında arttırılır)
- Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi (TCK 136): İki yıldan dört yıla kadar hapis cezası
- Verilerin yok edilmemesi (TCK 138): Bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası (Eylemi gerçekleştiren tüzel kişi ise güvenlik tedbiri uygulanır)
- Aydınlatma yükümlülüğü ihlali: 5.000 TL'den 100.000 TL'ye idari para cezası
- Veri güvenliği yükümlülüğünün ihlali: 15.000 TL'den 1.000.000 TL'ye idari para cezası
- Kurul kararlarını yerine getirmeme: 25.000 TL'den 1.000.000 TL'ye idari para cezası
- Veri sorumluları siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırılık: 20.000 TL'den 1.000.000 TL'ye idari para cezası

VIII. İkincil Mevzuat:

Her ne kadar ikincil mevzuatın oluşturulması için yayımdan itibaren 1 yıllık süre verilmiş ve bu süre geçirilmiş olsa da, olağanüstü hal ve benzeri sebeplerle Kurul'un geç oluşturulması sonucunda ikincil mevzuat uygulamaya alınamamıştır. İkincil mevzuat, yayınlanarak yürürlüğe girenler ve taslak halinde yayınlananlar şeklinde iki başlık altında ele alınmıştır;

1) Yürürlüğe Giren Yönetmelikler:

Kişisel Verilerin Silinmesi Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik: 28.10.2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İşlenen kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektedir. Yönetmelikte kişisel verilerin işlenme şartlarını ortadan kaldıran haller, kişisel verilerin saklanması ve imhasına ilişkin ilkeler, kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi, anonim hale getirilmesi ve bunlara ilişkin süreler ile uygulama sırasında doğacak tereddütleri gidermek için Kurul'un yetkileri düzenlenmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu Çalışma Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik: 16.11.2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurulunun çalışma usul ve esaslarını, görevlerini, yetkilerini ve sorumluluklarını belirlemek için, Kanunun 22. ve 23. maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

2) Taslak Yönetmelikler:

Veri Sorumluları Sicili Yönetmeliği Taslağı: Veri Sorumluları Siciline yapılması öngörülen kayıtlara ilişkin usul ve esaslara ilişkindir. Taslakta, sicilin oluşturulması, idaresi, gözetimi ve sicile erişim hususları, kayıt yükümlülüğünün başlangıcı, Kurum'a bildirilecek bilgiler, kayıt başvurusu, bilgilerde değişiklik yapılması, veri sorumlusu, veri sorumlusu temsilcisi ve irtibat kişinin sorumluluk ve görevleri, sicil ücretine ilişkin hususlar, kayıt

yükümlülüğünün istisnaları ile uygulama sırasında doğacak tereddütleri gidermek için Kurul'un yetkileri hususları yer almaktadır.

IX. Kanun'a Uyumlu Olmak İçin Neler Yapılmalı?

- **Açık Rıza Beyanı:** Kişisel verilerin Kanun'da öngörülen gerekliliklere uygun bir şekilde açık rıza beyanı ile toplanması sağlanmalıdır. Açık rızanın kanunda öngörülen tüm hususları içerdiğinden emin olunmalıdır.
- **Başvurulara İlişkin Altyapı:** İlgililerin başvurularına 30 gün içerisinde cevap verebilecek ve talepleri yerine getirebilecek alt yapı sağlanmalıdır.
- **Veri Güvenliğine İlişkin Altyapı ve Tedbirler:** Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak ve hukuka aykırı olarak işlenmesini veya erişilmesini önlemek amacıyla gerekli teknik ve idari güvenlik önlemleri alınmalıdır. Kişisel verilerin başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi durumunda (örneğin çalışanların kişisel verileri dışarıdan bordrolama hizmeti veren bir firma tarafından işlenmesi) veri sorumlusunun gerekli güvenlik önlemlerinin alınması sorumluluğu devam ettiği için, bu hususların sağlandığından emin olması, bu riske binaen sözleşmelerinde düzenlemeler yapılması sağlanmalıdır.
- **Veri Sorumluları Sicili'ne Hazırlık:** Kayıtların başladığına ilişkin duyurudan itibaren kısa süre içerisinde kayıt yapılması gerekeceğinden, sicile kayıt için hazırlık yapılmalı, taslak yönetmelikte⁵ öngörülen şekilde **kişisel veri işleme envanteri** oluşturulmalı, Kurum'a bildirilecek bilgiler hazır edilmedir.
- **Kişisel Veri Saklama Ve İmha Politikası Hazırlanması:** Kişisel veri işleme envanterine uygun olarak kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlanmalıdır. Yönetmelik uyarınca politika aşağıdaki bilgileri içermelidir;
 - Politikanın hazırlanma amacı,
 - Düzenlenen kayıt ortamları,
 - Politikada yer alan hukuki ve teknik terimlerin tanımları,
 - Kişisel verilerin saklanması ve imhasını gerektiren hukuki, teknik ya da diğer sebeplere ilişkin açıklama,
 - Kişisel verilerin güvenli bir şekilde saklanması, hukuka aykırı olarak işlenmesi ve erişilmesinin önlenmesi ve hukuka uygun olarak imha edilmesi için alınmış teknik ve idari tedbirler,
 - Kişisel verileri saklama ve imha süreçlerinde yer alanların unvanlarına, birimlerine ve görev tanımları,

⁵ Taslak'ta yer alan hususların Yönetmelik'in nihai metninde değişikliğe uğrayabileceğini hatırlatmak isteriz.

- Kişisel verileri saklama ve imha sürelerini gösteren tabloya,
 - Periyodik imha süreleri,
 - Mevcut kişisel veri saklama ve imha politikasında güncelleme yapılmış ise söz konusu değişiklik.
- Kanun'dan Önceki Kişisel Verilerin Kontrolü: 7 Nisan 2018'e kadar, Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce işlenen kişisel verilerin Kanun ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle Nisan 2018'e kadar, Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce işlenen kişisel verilerin doğru gerekçelerle toplandığının kontrol edilmesi, Kanun'a aykırı olduğu tespit edilen kişisel verilerin derhâl silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi gerekir.